

Förslag till EU-direktiv om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten (PAH) i luften

Miljödepartementet

2004-02-16

Dokumentbeteckning

KOM 2003/423

Förslag till EU-direktiv om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten (PAH) i luften

Sammanfattning

Kommissionen har lagt ett förslag till ett direktiv om halterna av arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och PAH (polycykliska aromatiska kolväten) i luft. Förslaget innebär att ett nytt dotterdirektiv införs under ramdirektivet för luft 96/62/EC.

Syftet med förslaget är att fastställa ett målvärde för bens(a)pyren (markör för PAH) i luften och fastställa gemensamma metoder och kriterier för utvärdering av koncentrationen i luften av arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och PAH samt av nedfallet av arsenik, kadmium, kvicksilver och PAH. Dessutom är syftet att se till att relevant information om koncentrationerna i luft och om nedfallet finns tillgänglig i tillräcklig omfattning och att allmänheten informeras om den.

Sverige är positivt till målvärde för PAH, men vill avvakta med synpunkter på nivån. När det gäller metallerna anser Sverige att nedfallet är den viktiga faktorn och ser inte att övervakning av metallhalten i luft som relevant för svenska förhållanden.

Förslaget till nytt dotterdirektiv för föroreningar i utomhusluften innebär att en skyldighet att utvidga och förändra övervakningen av luftföroreningar kan bli aktuellt för kommuner och för den nationella miljöövervakningen

2003/04:FPM84

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Syftet med förslaget är att fastställa ett målvärde för bens(a)pyren (markör för PAH) i luften och fastställa gemensamma metoder och kriterier för utvärdering av koncentrationen i luften av arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och PAH samt av nedfallet av arsenik, kadmium, kvicksilver och PAH. Dessutom är syftet att se till att relevant information om koncentrationerna i luft och om nedfallet finns tillgänglig i tillräcklig omfattning och att allmänheten informeras om den.

Bland konkreta åtgärder föreslås ett målvärde på 1 ng benso(a)pyren/m³ i luften som årsmedelvärde mot bakgrund av den risk för människors hälsa som PAH utsläppen från uppvärmning av bostäder samt från transportsektorn ger upphov till.

I direktivförslaget föreslås att övervakning blir obligatorisk när koncentrationerna överskrider följande trösklar:

6 ng arsenik/m³

5 ng kadmium/m³

20 ng nickel/m³

1 ng benso(a)pyren/ m³

Om utvärderingströsklarna inte överskrids krävs bara en indikativ övervakning.

Medlemsstaterna uppmanas vidare att informera Europeiska kommissionen och allmänheten om alla överskridanden av målvärdet för PAH, de bakomliggande orsakerna och vidtagna åtgärder. Från och med 2007 måste man tillämpa bästa tillgängliga teknik i alla industrianläggningar som bidrar till att målvärdet för PAH överskrids.

Effekter på hälsa och miljön

Det är känt att arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och PAH är cancerframkallande och att det för dessa ämnen inte går att fastställa någon tröskel för skadliga verkningar på människors hälsa eller i miljön. Enligt EG-fördraget är man skyldig att tillämpa principen om att exponeringen för sådana föroreningar bör vara så låg som rimligen är möjligt. I Sverige är befolkningens exponering för arsenik, kadmium, kvicksilver och nickel från omgivningsluften som regel låg och medför en försumbar fara för hälsan. När det gäller PAH kan det befaras att exponeringen från omgivningsluften medför en något ökad risk för lungcancer i belastade miljöer.

Varken i EU eller USA finns det för närvarande några gränsvärden för arsenik, kvicksilver, nickel eller PAH i luften. En rad medlemsstater har infört rikt- eller målvärden, som inte är rättsligt bindande, på mellan 0,5 och 12,5 ng/m³ för arsenik, 0,25 och 5 ng/m³ för nickel samt 0,1 och 1,3 ng/m³ för benso(a)pyren. När det gäller kadmium har de olika medlemsstaterna nedfallsgränsvärden på mellan 0,27 och 20 µg/(m² och dag).

Utsläpp och åtgärder

Inom EU finns flera åtgärder som syftar till en minskning av utsläppen av arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och PAH. Bland annat Direktiv 96/61/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (IPPC-direktivet), direktiv om utsläppsgränsvärden (2001/80/EG gränsvärden för de totala utsläppen av stoft, det nya direktivet för stora förbränningsanläggningar, 2000/76/EG om förbränning av avfall). Ett antal internationella konventioner syftar också till begränsning av utsläppen av de aktuella luftföroreningarna, (FN-ECE:s protokoll om tungmetaller; FN-ECE:s protokoll och UNEP:s konvention om långlivade organiska föroreningar; UNEP:s rapport om den globala kvicksilverutredningen). En stor andel av metaller och organiska miljöföroreningar har sitt ursprung i atmosfäriskt nedfall. Gemensamma åtgärder i Europa med en samlad strategi för att minska utsläpp från bidragande källor som trafik, energiproduktion och industriella utsläpp är därför av stor vikt. I Sverige bidrar metallindustrin med utsläpp främst av arsenik, kadmium, kvicksilver men även nickel och PAH. Vägtrafiken är fortfarande en betydelsefull källa till PAH liksom också småskalig vedeldning. Förbättrade bränslen och bättre teknik i fordonen har påtagligt reducerat utsläppen av PAH och denna minskning förväntas fortgå.

Miljöövervakning

Sverige har förberett sig på konsekvenserna av förslaget till dotterdirektiv och etablerat en årlig övervakning i luft för alla de ämnen som ingår. Bäst utvecklad är övervakningen av PAH och kvicksilver.

Någon omfattande omstrukturering och utvidgning av den svenska miljöövervakningen torde inte bli aktuell med tanke på att de föreslagna gränsvärdena troligen inte kommer att överstigas på många platser i Sverige, och det faktum att Sverige har relevanta kompletterande mätningar av kadmium, arsenik och kvicksilver i andra media än luft. EU förslaget torde dock innebära några fler stationer för övervakning och en viss förändring av geografisk fördelning av stationerna. Sammanlagda ytterligare kostnader för kommuner och nationell miljöövervakning torde preliminärt

understiga 400 000 SEK per år (direktivet behöver bli tydligare för att kunna medge en mer exakt beräkning).

Det bör beaktas att det svenska miljömålet (i ett generationsperspektiv) för PAH i form av benso(a)pyren är strängare än det förslag som finns i EU direktivet. Få svenska tätorter har halter som överskrider EU direktivets förslag till gränsvärden, men många tätorter överskrider det svenska miljömålet.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Idag saknas miljökvalitetsnormer för de luftföreningar som förslaget gäller. Naturvårdsverket utreder för närvarande ett förslag till delmål och miljökvalitetsnorm för PAH.

1.3 Budgetära konsekvenser

Sammanlagda ytterligare kostnader för kommuner och nationell miljöövervakning i Sverige torde preliminärt understiga 500 000 kronor per år (direktivet behöver bli tydligare för att kunna medge en mer exakt beräkning).

Kommissionen har beräknat de totala kostnaderna för övervakning till ca 1,5 miljoner euro för benso(a)pyren samt till 250.000 euro för övriga metaller.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige är positivt till ett målvärde för PAH, men vill avvakta med synpunkter på nivån. När det gäller metallerna anser Sverige att nedfallet är den viktiga faktorn och ser inte att övervakning av metallhalten i luft som relevant för svenska förhållanden. Här är det viktigt att framhålla att övervakning med fördel kan ske med indikativa metoder som t.ex.

metallhalter i mossor i stället för fasta mätningar på platser där koncentrationerna i luften innebär en obetydlig risk för människors hälsa.

2003/04:FPM84

Det är viktigt att kostnaderna för övervakning hålls på en rimlig nivå.

Förslaget till direktiv innebär inte några långtgående konsekvenser för Sverige eftersom de föreslagna värdena troligen inte kommer att överskridas på många platser i Sverige, och det faktum att Sverige har relevanta kompletterande mätningar av kadmium, arsenik och kvicksilver i andra media än luft. EU-förslaget torde dock innebära några fler stationer för övervakning och en viss förändring av geografisk fördelning av stationerna.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Övriga medlemsstaters ståndpunkter är inte kända i dagsläget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

EU-Parlamentet har haft förslaget för en första läsning.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget är ute på remiss t.o.m. den 13 februari 2004.

Dessförinnan planeras en hearing för att få in synpunkterna på ett tidigt stadium.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ordförandelandet Italien tar upp förslaget för en första genomgång under december. Förslaget kommer att tas upp till fortsatt förhandling under det irländska ordförandeskapet.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 175.1

3.3 Fackuttryck/termer

PAH- polycykliska aromatiska kolväten